

Motion

1975/76:2534

av herr Nilsson i Agnäs m. fl.

med anledning av riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag (1975/76:20) om riksdagens lokalfrågor på längre sikt m. m.

Riksdagens hus

Riksdagens lokalfrågor aktualiseras i förvaltningsstyrelsens Förslag 1975/76:20, där styrelsen redovisar byggnadskommitténs arbete och ansluter sig till kommitténs överväganden och bedömning. Anmärkningsvärt är därvid att förvaltningsstyrelsen och kommittén icke synes ha tagit tidigare riksdagsbeslut under övervägande i vad gäller hänsyn till mer än ett förslag samt att styrelsen liksom kommittén räknar med att ta i anspråk även kanslihuset i kvarteret Mars-Vulcanus för riksdagens räkning. Vi vill i anledning härav anföra några principiella synpunkter.

Riksdagshusets läge

Då det gäller elementära krav på utformningen och läget av ett parlamentshus i nutiden måste några krav sättas först:

- centralt läge och goda kommunikationer,
- klar avgränsning från övrig bebyggelse så att bevakningen blir okomplicerad och effektiv,
- en konstruktion med tillfarter och entréer som underlättar all personals arbete och garanterar säkerheten samtidigt som den öppenhet och insyn garanteras som hör till vårt demokratiska system,
- en planlösning som innebär besparing av tid vid intern kommunikation för ledamöter och personal.

Helgeandsholmen

Knappast något parlament i världen torde ha ett bättre läge för sitt hus än den svenska riksdagen. Helgeandsholmen utgör en avgränsad enhet av enastående slag, samtidigt som den är belägen centralt i staden. Trots sin närhet till övriga stadskvarter har den i rummet mellan två vatten en prägel av öppenhet och avskildhet. Därtill torde dess läge vid strömmande vatten och mellan fjärdar medföra en ovanligt ren luft och relativt låga bullernivåer. Riksdagshuset utgör på visst sätt en miljö för sig och är ändå icke isolerat i negativ mening. Tillsammans med Slottet, Gamla stan och övriga kvarter vid Norrström och Gustaf Adolfs torg är Helgeandsholmen dessutom en mycket vacker del av Stockholm.

Säkerhetsfrågan och riksdagen

Överallt i världen har frågan om säkerheten för politiska församlingar blivit alltmer brännande. Det är en svårlöst och mycket kostsam planering och organisation som erfordras för att förebygga attentat och ockupationer eller andra svåra och hindrande incidenter. Man kan i dag förutse att det i framtiden blir ännu mycket svårare att på ett tillfredsställande sätt garantera parlamentsledamöter och övrig personal säkerhet och arbetsfred.

Helgeandsholmen utgör i detta avseende en tillgång för den svenska riksdagen. Om riksdagen kan begränsa sitt aktuella lokalbehov till det som erbjuds i gamla riksdagshuset och riksbankens hus med möjlig om- och tillbyggnad, kan säkerhetsfrågan lösas på ett effektivt och billigt sätt.

Riksdagshuset på Helgeandsholmen tillräckligt

I Förslag 1975/76:20 förutsätts att kanslihuset skall utgöra en del av riksdagens lokaler och att ledamöternas arbetsrum skall ligga där. Motiveringen därtill tycks vara att man inte kan få plats för arbetsrummen på Helgeandsholmen. Detta är dock inte riktigt. Genom ombyggnad av riksdagens och riksbankens hus går det att bereda plats för alla lokaler som riksdagen behöver.

Det torde vara en allmän uppfattning både bland riksdagsmännen och den personal som är förtrogen med riksdagens arbete och med behovet av tekniska hjälpmedel och allmän service åt riksdagen, att den lösning som vore att föredraga är den koncentrerade, som tillgodoser riksdagens lokalbehov utan att kanslihuset medtas i planeringen.

I den fas av planeringen för riksdagens återflyttning som nu pågår, måste därför det förslag åter presenteras och tas med i övervägandena, som ger riksdagen möjlighet att enklast, billigast och bäst inrätta sig i det ombyggda riksdagshuset. Och enligt detta förslag behöver riksdagen inte kanslihuset.

Kanslihuset – en onödig del

Förutom att ett förslag till ombyggnad föreligger, vilket ger riksdagen alla lokaler på Helgeandsholmen, måste man även besinna att det förslag som innefattar kanslihuset är orimligt och otänkbart från flera andra synpunkter. De viktigaste fakta som kan anföras är:

- från arkitektonisk synpunkt och med hänsyn till miljöbilden är det störande med passager i form av gångar över Stallkanalen,
- av säkerhetsskäl bör dessa gångbroar eller tunnlar icke få utföras. Dessutom innehåller kanslihuset ett riskmoment på grund av att antalet entréer blir fler. Bullret är också stort, trafiken omfattande och avgaserna farliga. Bevakningen blir svårare och kommer att bli kostsam,
- tidsförlusten blir mycket stor för de riksdagsledamöter som från sina rum skall bege sig till plenisalen.

O därtill måste kostnaden för kanslihusbygge invägas i beräkningarna. Någon projektering och kostnadskalkyl för detta har inte presenterats.

Tidskrävande att ha kanslihuset med

Följande beräkningar ger en föreställning om hur besvärande alternativet med ledamotsrum i kanslihuset är:

Förflyttning från kanslihus till plenisal:

Inom kanslihuset: planförflyttning (90 m) medelförflyttning 55 m, därefter nivåförflyttning medeltal 3 vån., vidare under jord 70 m, sedan obligatorisk nivåförflyttning 2 vån. upp vid votering, därefter 55 m till plenisal.

Totalförflyttning i plan yta 180 m samt vertikalförflyttningar på två olika platser i skilda hus.

Förflyttning från kanslihuset till utskottsrum:

Inom kanslihuset 55 m. Sedan i medeltal 3 vån. obligatorisk förflyttning, vidare under jord till hissar 85 m, därefter nivåförflyttningar. Ytterligare planförflyttningar (120 m) till längst bort belägna utskottsrum, medeltal 80 m.

Således total förflyttning 220 m samt vertikalförflyttningar på två olika platser i skilda hus.

Förslaget "Samspel"

Inom ramen för tävlingen om nytt riksdagshus inlämnades ett förslag som enligt vår mening presenterar den bästa lösningen, då det gäller riksdagens lokalfråga. Förslaget heter "Samspel" och bör i nuvarande planeringsskede åter presenteras för riksdagen och bli föremål för beaktande.

Förslaget "Samspel" är enligt förutsättningarna i riksdagshustävlingarna inriktat på att i riksbyggnaderna på Helgeandsholmen tillgodose riksdagens lokalbehov. Förslaget var med bland de tjugoen förslag som vid den första genomgången bedömdes uppfylla de villkor som gällde för inbjudna tävlande. Förslaget "Samspel" har enligt vår mening utomordentligt stora förtjänster. Det erbjuder möjligheter att inom ramen för en bibehållen yttre miljö och med bevarande av värdefulla delar inne i riksbyggnaderna ge riksdagen och dess ledamöter ändamålsenliga lokaler inom det på Helgeandsholmen redan befintliga byggnadsbeståndet.

Då det kan antas att förslaget "Samspel" inte är känt för den riksdag som nu går till beslut om det fortsatta arbetet med riksdagshuset, trots att det motsvarar de önskemål som starkast framträder bland ledamöterna, kan här kortfattat anföras något om "Samspel".

1. Riksdagshuset och riksbankshuset bevaras, och den yttre karaktären respekteras. Hela stadsbilden blir ostörd, fastän Helgeandsholmen om-disponeras för att helt stå till riksdagens förfogande.

2. Parkeringsplatserna och infarten till dem löses på ett sätt som vida överträffar det som föreslagits i "Aron II". Nedfarten till garagen förläggs till sidan mot Stallkanalen.
3. Riksbankshuset får med plenisalen och utrymmen för talmän, tjänstemän, massmedia samt restauranger och representationsutrymmen m. m. en utformning som innebär att den för tid när riksdagen icke sammanträder lätt kan disponeras för kongresser och möten. Förbindelserna från riksdagshuset är väl genomtänkta och tidsbesparande.
4. Riksdagshuset används för ledamöternas arbetsrum. Badrum kan ordnas i dem. Ljuskäldarna blir rymliga. Planlösningen är tilltalande och trivselfrämjande. Om så önskas kan den nuvarande "sammanbindningsbanan" bevaras intakt.
5. Antalet entréer blir få och lättbevakade. Tillfarterna förutsätts vara de nuvarande; trafiken innebär inga störningsmoment.
6. Utskottens rum blir välbelägna och ändamålsenliga.

Gångavstånd från ledamotsrum till kammare vid votering: För förslaget "Samspel" gäller enligt prisnämnden "att ledamotsrummen kunnat lösas på ett mycket tillfredställande sätt såväl till utformning som med avseende på det goda sambandet med plenisalen."

Det kan beträffande gångavstånd översättas på följande sätt: Det längsta gångavståndet i plan yta är mellan 125 och 130 m. Ledamotsrummen är belägna i fem våningar. Emellertid finns det goda skäl att anta att vid votering förflyttning kan ske nedåt 3 vån., dvs. två trapplopp nedåt. Detta betyder att endast 2/5 av ledamotsrummen i normalfallet hänvisas till hissar. Hissbelastningen blir mindre och väntetiderna blir kortare.

I övrigt kan anföras att den arkitektgrupp som står bakom "Samspel" är redo att efter riksdagens önskan presentera andra detaljlösningar och alternativ samt att göra det möjligt att bevara t. ex. andra kammarens plenisal genom "sänkning" till ett annat plan, varvid permanenta lokaler kunde skapas för bl. a. Nordiska rådet eller andra regelbundet sammanträdande församlingar.

Sammanfattningsvis vill vi anförä att riksdagen nu bör definitivt besluta att dess framtida lokalfrågor löses genom ett förslag som avser endast Helgeandsholmen och att därvid förslaget "Samspel" tas upp till prövning. Det är möjligt att inom överskådlig tid bereda plats för riksdagens arbete i ett ombyggt riksdagshus enligt detta förslag.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts hemställer vi

att riksdagen med hänsyn till säkerhets-, kostnads-, tids- och trivselskäl beslutar att riksdagens hus till sin helhet skall vara för-

lagt på Helgeandsholmen enligt lösningar som redan finns presenterade och som beaktades i riksdagens tidigare ställningstaganden i riksdagshusfrågan.

Stockholm den 29 april 1976

TORE NILSSON (m)

i Agnäs

ANDERS GERNANDT (c)

P. O. SUNDMAN (c)

ROLF CLARKSON (m)

STEN SJÖHOLM (fp)

